

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИВАТНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«МЕДИКО – ПРИРОДНИЧИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з навчально-методичної та
наукової роботи Зоря А.Б.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПСИХОЛОГІЯ РОБОТИ ІЗ ЗАЛЕЖНИМИ СТАНАМИ»**

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський) рівень

Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність: 053 Психологія

Освітня програма: Психологія

Миколаїв, 2022

Робоча програма освітньої компоненти **«ПСИХОЛОГІЯ РОБОТИ ІЗ ЗАЛЕЖНИМИ СТАНАМИ»** для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 053 Психологія, ОП Психологія

Робоча програма навчальної дисципліни **«ПСИХОЛОГІЯ РОБОТИ ІЗ ЗАЛЕЖНИМИ СТАНАМИ»** погоджено на засіданні кафедри

Протокол № 1 від «30» серпня 2022 р.

Завідувач кафедри Петьков В.А.

Робоча програма навчальної дисципліни **«ПСИХОЛОГІЯ РОБОТИ ІЗ ЗАЛЕЖНИМИ СТАНАМИ»** погоджено на Вченій раді університету

Протокол № 1 від «30» серпня 2022 р.

Голова ВР Волков М.А.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		очна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Галузь знань 05 «Психологія роботи із залежними станами»	Вибіркова	
Мова викладання – українська мова	Спеціальність (професійне спрямування): 053 «Психологія»	Рік підготовки	
Загальна кількість годин – 150		4й	4й
		Семестр	
		7й	7й
Тижневих годин для форми навчання: ОФН – 4 ЗФН -12, 10	Перший бакалаврський рівень	Лекції	
		24 год.	12 год.
		Практичні, семінарські заняття	
		48 год.	10 год.
		Лабораторні	
		Самостійна робота	
		78 год.	128 год.
Індивідуальні завдання			
		Вид контролю: залік	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для очної форми навчання – 150 год.: 72 год. – аудиторні заняття, 78 год. – самостійна робота (50 % до 50 %).

для заочної форми навчання – 150 год.: 22 год. – аудиторні заняття, 128 год. – самостійна робота (15 % до 85 %)

2. Мета та завдання навчальної дисципліни «Психологія роботи із залежними станами»

Метою сприяти набуттю професійної компетентності майбутнього магістра на основі оволодіння методами психологічного супроводу особистості в кризових станах і розкрити індивідуальні та групові форми психологічної допомоги.

Основними завданнями курсу є:

-ознайомити з основними теоретичними аспектами формування та розвитку кризових та залежних станів;

-надати навички застосовування знань про кризові та залежні стани у ситуаціях консультування,

-сформувати вміння надавати психологічну допомогу особам, які переживають кризові та залежні стани.

Дисципліна «психологія роботи із залежними станами» базується безпосередньо на знаннях та навичках, отриманих при вивченні дисциплін на попередніх курсах, а саме із патопсихологією, кризовою психологією та психологічною реабілітацією.

Під час вивчення дисципліни «Психологія роботи із залежними станами» у здобувачів вищої освіти мають сформуватися наступні компетентності:

Загальні:

ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

Фахові:

ФК 04. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.

ФК 08. Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову).

ФК 09. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну роботу відповідно до запиту.

ФК 13. Здатність розробляти та реалізовувати типові програми, спрямовані на профілактику відхилень у соціальному та особистісному статусі, психічному та професійному розвитку людини.

ФК 14. Здатність визначати й пояснювати психологічні механізми формування, функціонування та розвитку психічних явищ, процесів, властивостей, виокремлювати причини та фактори, що диференціюють характер їх індивідуального функціонування та розвитку.

У ході вивчення дисципліни можливо досягнути таких програмних результатів:

ПРН 1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання .

ПРН 2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань для розуміння спеціальних розділів психології з метою майбутньої спеціалізації та освоєння міждисциплінарного зв'язку.

ПРН 11. Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій.

ПРН 12. Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, тренінгів відповідно до вимог замовника.

ПРН 13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб відповідно до віку.

ПРН 14. Ефективно виконувати різні ролі у процесі вирішення фахових завдань, демонструвати лідерські якості і вміння узгоджено працювати в аудиторії самостійно та під керівництвом викладача.

ПРН 15. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку, вміло використовувати психотерапевтичні прийоми і прийоми впливу на свідомість і поведінку.

ПРН 16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога, що визначають професійну поведінку і стосунки з людьми в суспільстві.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться: 150 год. / 5 кредитів ECTS.

3.Програма навчальної дисципліни

Кредит 1. Психологія кризових станів

Тема 1. Залежність від психоактивних речовин: загальні закономірності розвитку.

Теоретичні знання. Поняття та різновиди залежної поведінки. Психологічні особливості осіб із адиктивними формами поведінки. Залежність поведінки як відхід від реальності. Хімічні та нехімічні адикції.

Історичні витоки проблеми адиктивності. Опіумні війни. Наркотичні речовини та їх використання в медицині. Рослинні та синтетичні наркотичні речовини.

Психологічна характеристика особи, схильної до залежних станів. Мотивація поведінки адиктивних осіб. Субмісивні та псевдокультурні мотиви. Життєві кризи та адиктивність. Особливості емоційно-вольової регуляції залежних осіб.

Чинники виникнення залежності від психоактивних речовин: біологічні, соціальні та психологічні. Передумови виникнення адикцій. Вплив умов сімейного виховання на формування адиктивності.

Тема 2. Поняття та сутність залежності як психологічного феномену

Клінічна характеристика залежностей в цілому (клініка, симптоми, синдроми, стадії, перебіг, діагностика, медикаментозне і немедикаментозне лікування, реабілітація). Синдром зміненої реактивності. Синдром психічної залежності. Синдром фізичної залежності. Великий наркоманічний синдром. Основні прояви абстинентного синдрому. Клінічні стадії розвитку залежностей. Загальний перебіг наркологічних захворювань: гостра інтоксикація, зловживання, синдром залежності, стан абстиненції, ускладнення. Медико-психологічні стадії розвитку залежностей.

Поняття відставленого абстинентного синдрому та його значення в реабілітації наркозалежних хворих. Психічні розлади внаслідок вживання наркотичних речовин. Загальні особливості клінічного обстеження хворих із залежністю від психоактивних речовин. Особливості побудови клінічного обстеження з урахуванням виду залежності. Роль і місце додаткових методів обстеження у кваліфікації виду залежності і побудова медико-реабілітаційних заходів. Роль лабораторних методів обстеження в наркології. Роль фармакотерапії в лікуванні хімічно залежних осіб. Роль осьового клінічного синдрому залежності, патологічного потягу до психоактивних речовин.

Кредит 2. Специфіка допомоги при різних видах кризових станів.

Тема 3 Психологічна характеристика особи, схильної до адиктивності

Теоретичні знання. Критерії та ознаки зловживання і залежності від хімічних речовин. Класифікація психоактивних речовин. Чинники, що визначають природу відчуттів, що викликаються психоактивними речовинами. Поняття толерантності та абстиненції.

Основні ознаки вживання наркотиків підлітками і молоддю. Характеристика поведінкових змін при вживанні наркотиків.

Особливості взаємодії соціального оточення з адиктивними особами. Основні шляхи отримання грошей для придбання наркотиків. Основні помилки батьків щодо дітей-наркоманів. Правила поведінки батьків щодо дітей із адиктивною поведінкою. Поняття співзалежності.

Практичні навички. Формування вмій та навичок встановлення критеріїв зловживання і залежності від хімічних речовин, основних ознак вживання наркотиків підлітками і молоддю; надання характеристики поведінкових змін при адикціях; визначення особливостей взаємодії соціального оточення з адиктивними особами; відпрацювання вмій та навичок практичної психодіагностики адиктивної поведінки.

Тема 4. Психологічна характеристика залежної поведінки

Теоретичні знання. Критерії та ознаки зловживання і залежності від хімічних речовин. Класифікація психоактивних речовин. Чинники, що визначають природу відчуттів, які викликаються психоактивними речовинами. Поняття толерантності та абстиненції.

Основні ознаки вживання наркотиків підлітками і молоддю. Характеристика поведінкових змін при вживанні наркотиків.

Особливості взаємодії соціального оточення з залежними особами. Основні шляхи отримання грошей для придбання наркотиків. Основні помилки батьків щодо дітей-наркоманів. Правила поведінки батьків щодо дітей із адиктивною поведінкою. Поняття співзалежності.

Практичні навички. Формування вмій та навичок встановлення критеріїв зловживання і залежності від хімічних речовин, основних ознак вживання наркотиків підлітками і молоддю; надання характеристики поведінкових змін при адикціях; визначення особливостей взаємодії соціального оточення з залежними особами; відпрацювання вмій та навичок практичної психодіагностики адиктивної поведінки.

Кредит 3. Основи наркології

Тема 5. Психологічні засади профілактики залежних станів

Теоретичні знання. Різновиди і моделі профілактики адиктивності. Етапи профілактики залежності: первинна, вторинна, третинна. Презентація поширеності адикцій в суспільній свідомості.

Моделі загальнодержавної політики профілактики хімічних адикцій: соціокультурна, споживча та заборонююча моделі, модель нульової толерантності до наркотиків. Моделі правоохоронної політики щодо наркотиків: модель тотального прогібіціонізму, модель повної

декриміналізації наркотиків, модель підтримки та рецептурна модель, модель зниження шкоди.

Основні завдання, суб'єкти та методи профілактики залежності. Вплив шкільної освіти та засобів масової інформації. Сутність та критерії дієвості громадських програм профілактики залежності.

Тема 6. Загальні питання наркології. Міждисциплінарні зв'язки наркології та медичної психології

Історичні аспекти вживання психоактивних речовин. Сучасний стан наркології як прикладної науки. Актуальність проблеми алкоголізму і наркоманії в сучасному суспільстві у світі та Україні. Медико-соціальні аспекти зловживання хімічними речовинами. Організація наркологічної допомоги в Україні. Сучасні погляди щодо формування патологічної залежності від психоактивних речовин, роль біологічного та психологічного. Визначення понять “психоактивна речовина”, “наркотична речовина”.

Визначення понять “вживання”, “зловживання”, “залежність”. Медичний, соціальний та юридичний критерії поняття наркоманія. Соціальний аспект проблеми алкоголізму та наркоманії. Етичні аспекти наркології. Поняття про епідеміологічно значущі види залежностей. Основні концепції розвитку наркотичної залежності (генетичні, поведінкові).

Кредит 4 Клініко-психологічні питання наркології

Тема 7. Характеристика окремих видів хімічних залежностей Алкоголізм (клініка, діагностика, перебіг, стадії, реабілітація).

Опійна наркоманія (клініка, діагностика, перебіг, стадії, реабілітація). Основні клінічні прояви опійної залежності. Загальні клінічні ознаки залежності від психостимуляторів. Політоксикоманії та інші види хімічної залежності. Гашишна залежність: поширеність, клініка, діагностика.

Кокаїнова залежність: поширеність. Барбітурова залежність. Вживання стимуляторів. Нікотинізм. Обтяження хімічних залежностей соматичними видами захворювань, ВІЛ та СНІДом. Патопсихологічні та психопатологічні порушення при хімічних залежностях, обтяжених іншими психічними захворюваннями. Особливості лікування та реабілітації осіб з подвійними розладами. Застосування програм зменшення шкоди при поєднанні опійної наркоманії та ВІЛ (СНІДу).

Тема 8. Клінічні аспекти наркології. Основні синдроми та стадії перебігу наркологічних захворювань

Клінічна характеристика залежностей в цілому (клініка, симптоми, синдроми, стадії, перебіг, діагностика, медикаментозне і немедикаментозне лікування, реабілітація). Синдром зміненої реактивності. Синдром психічної

залежності. Синдром фізичної залежності. Великий наркоманічний синдром. Основні прояви абстинентного синдрому. Клінічні стадії розвитку залежностей. Загальний перебіг наркологічних захворювань: гостра інтоксикація, зловживання, синдром залежності, стан абстиненції, ускладнення.

Медико-психологічні стадії розвитку залежностей. Поняття відставленого абстинентного синдрому та його значення в реабілітації наркозалежних хворих. Психічні розлади внаслідок вживання наркотичних речовин. Загальні особливості клінічного обстеження хворих із залежністю від психоактивних речовин. Особливості побудови клінічного обстеження з урахуванням виду залежності. Роль і місце додаткових методів обстеження у кваліфікації виду залежності і побудова медико-реабілітаційних заходів. Роль лабораторних методів обстеження в наркології. Роль фармакотерапії в лікуванні хімічно залежних осіб.

Роль осьового клінічного синдрому залежності, патологічного потягу до психоактивних речовин.

Кредит 5. Психокорекція та реабілітація при залежностях

Тема 9. Загальні питання психокорекційної та реабілітаційної роботи

Сучасні концепції розвитку хімічних залежностей, психологічні наслідки залежності, перспективи одужання. Концепція хвороби (біологічний, психологічний, соціальний, духовний аспекти). Мішені та рівні психолого-психотерапевтичної дії у комплексній терапії наркологічних хвороб. Поєднання різноманітних медико-психолого-соціальних методів роботи з хворими та його роль. Медико-психолого-соціальні аспекти лікувально-реабілітаційної допомоги.

Основні принципи організації медико-соціальної реабілітації наркологічних хворих. Необхідні умови ефективного функціонування реабілітаційної програми. Мультидисциплінарність (бригадність) соціо-реабілітаційної роботи із залежними. Принципи психолого-психотерапевтичної лікувальної та реабілітаційної роботи з жінками-наркоманами. Значення та організація роботи із співзалежними як чинник комплексної терапії залежних станів. Поняття терапевтичної інтервенції. Залучення до роботи залежного та співзалежних членів родини.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин											
	очна форма						заочна форма					
	усь го	у тому числі					усь го	у тому числі				
		л	п, с	лаб	інд	с.р.		л	п, с	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Кредит 1.												
Тема 1.Залежність від психоактивних речовин: загальні закономірності розвитку.	14	2	6			6	14	2				12
Тема 2. Поняття та сутність залежності як психологічного феномену	16	4	6			6	16		2			14
Разом за кредитом 1	30	6	1 2			12	30	2	2			26
Кредит 2.												
Тема 3.Психологічна характеристика особи, схильної до адиктивності	16	4	6			6	16		2			14
Тема 4.Психологічна характеристика залежної поведінки	14	2	6			6	14	2				12
Разом за кредитом 2	30	6	1 2			12	30	2	2			26
Кредит 3.												
Тема 5. Психологічні засади профілактики залежних станів	16	2	4			10	14		2			12
Тема 6. Загальні питання наркології. Міждисциплінарні зв'язки наркології та медичної психології	14	2	4			8	16	2				14
Разом за кредитом 3	30	4	8			18	30	2	2			26

Кредит 4.											
Тема 7. Характеристика окремих видів хімічних залежностей	16	2	4			10	14		2		12
Тема 8. Клінічні аспекти наркології. Основні синдроми та стадії перебігу наркологічних захворювань	14	2	4			8	16	2			14
Разом за кредитом 4	30	4	8			18	30	2	2		26
Кредит 5.											
Тема 9. Загальні питання психокорекційної та реабілітаційної роботи	30	4	8			18	30	4	2		24
Разом за кредитом 5	30	4	8			18	30	4	2		24
Всього	150	24	48			78	150	12	10		128

5. Теми практичних, семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		ОФН	ЗФН
1.	Тема 1. Залежність від психоактивних речовин: загальні закономірності розвитку.	6	
2.	Тема 2. Поняття та сутність залежності як психологічного феномену	6	2
3.	Тема 3. Психологічна характеристика особи, схильної до адиктивності	6	2
4.	Тема 4. Психологічна характеристика залежної поведінки	6	
5.	Тема 5. Психологічні засади профілактики залежних станів	4	2
6.	Тема 6. Загальні питання наркології. Міждисциплінарні зв'язки наркології та медичної психології	4	
7.	Тема 7. Характеристика окремих видів хімічних залежностей	4	2
8.	Тема 8. Клінічні аспекти наркології. Основні синдроми та стадії перебігу наркологічних захворювань	4	
9.	Тема 9. Загальні питання психокорекційної та реабілітаційної роботи	8	2
Разом		48	10

6. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Не передбачено навчальним планом	

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		ОФН	ЗФН
1.	Тема 1. Залежність від психоактивних речовин: загальні закономірності розвитку.	6	12
2.	Тема 2. Поняття та сутність залежності як психологічного феномену	6	14
3.	Тема 3. Психологічна характеристика особи, схильної до адиктивності	6	14
4.	Тема 4. Психологічна характеристика залежної поведінки	6	12
5.	Тема 5. Психологічні засади профілактики залежних станів	10	12
6.	Тема 6. Загальні питання наркології. Міждисциплінарні зв'язки наркології та медичної психології	8	14
7.	Тема 7. Характеристика окремих видів хімічних залежностей	10	12
8.	Тема 8. Клінічні аспекти наркології. Основні синдроми та стадії перебігу наркологічних захворювань	8	14
9.	Тема 9. Загальні питання психокорекційної та реабілітаційної роботи	18	24
Разом		78	128

8. Методи навчання

Традиційні методи навчання:

- пояснювально-ілюстративний метод – студенти отримують знання на лекції, з навчальної або методичної літератури, через електронний посібник в «готовому» вигляді. Сприймаючи й осмислюючи факти, оцінки, висновки, студенти залишаються в рамках репродуктивного (відтворюючого) мислення; застосовується для передачі великого масиву інформації;
- репродуктивний метод – застосування вивченого на основі зразка або правила, діяльність студентів носить алгоритмічний характер, тобто дія виконується на основі інструкцій, приписів, правил в аналогічних, подібних з показаним зразком ситуаціях;

- частково-пошуковий, або евристичний, метод – організація активного пошуку рішення висунутих у навчанні (або самостійно сформульованих) пізнавальних завдань або під керівництвом педагога, або на основі евристичних програм і вказівок, процес мислення набуває продуктивного характеру, але при цьому поетапно направляється й контролюється педагогом або самими студентами на основі роботи над програмами (у тому числі й комп'ютерними) і навчальними посібниками, найчастіше застосовується як спосіб активізації мислення, порушення інтересу до пізнання на практичних заняттях і колоквиумах;

- дослідницький метод – після аналізу матеріалу, постановки проблем і завдань і короткого усного або письмового інструктажу студенти самостійно вивчають літературу, джерела, ведуть спостереження й вимірювання й виконують інші дії пошукового характеру; ініціатива, самостійність, творчий пошук проявляються в дослідницькій діяльності найбільш повно.

Активні методи навчання:

- практичні вправи, у процесі виконання яких студенти моделюють свої дії у різних навчальних і виховних ситуаціях майбутньої професійної діяльності;

- аналіз конкретних ситуацій як індивідуально, так і в малих навчальних групах (6-8 осіб), у ході розбору яких студенти не тільки вчаться формулювати проблеми й ухвалювати рішення щодо них, але й виробляють ряд важливих навичок в області міжособистісної комунікації, групової роботи й лідерства;

- робота в малих навчальних групах, у ході якої студенти виконують практичні вправи, розбирають конкретні ситуації, готують групові проекти й беруть участь у ділових іграх; така робота допомагає студентам освоювати рольову поведінку, учитися ефективному спілкуванню й обміну досвідом, виробляти лідерські якості.

- ділові ігри носять комплексний характер і проводяться для студентів на основі закордонних методик, сприяючи більш глибокому розумінню й ефективному закріпленню вивчених ними дисциплін.

Широко використовуються методи відео й комп'ютерної комунікації.

9.Методи контролю

Оцінювання якості знань студентів, в умовах організації навчального процесу за кредитно-трансферною системою здійснюється шляхом поточного, кредитного, підсумкового (семестрового) контролю за 100-бальною шкалою оцінювання, за шкалою ECTS та національною шкалою оцінювання.

Комплексна діагностика знань, умінь та навичок студентів з дисципліни здійснюється на основі результатів проведення поточного і підсумкового контролю знань (заліку).

Форма поточного контролю – усне опитування, тестування на практичних заняттях, виконання індивідуальних завдань.

Періодична форма контролю – виконання комплексних атестаційних робіт, розробка проектів, творчі роботи.

Форма підсумкового контролю – залік на основі суми балів набраних за кожний кредит та складання власне заліку.

Критеріями оцінювання є:

а) при усних відповідях: повнота розкриття питання; логіка викладення, культура мови; впевненість, емоційність та аргументованість; використання основної та додаткової літератури; аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки;

б) при виконанні письмових завдань: повнота розкриття питання; цілісність, систематичність, логічна послідовність, уміння формулювати висновки; акуратність оформлення письмової роботи; підготовка матеріалу за допомогою комп'ютерної техніки.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Питання до заліку

1. Історичні аспекти вживання психоактивних речовин.
2. Сучасний стан наркології як прикладної науки.
3. Медико-соціальні аспекти зловживання хімічними речовинами.
4. Організація наркологічної допомоги в Україні.
5. Сучасні погляди щодо формування патологічної залежності від психоактивних речовин, роль біологічного та психологічного.

6. Етіопатогенетичні аспекти розвитку наркоманій.
7. Біопсихосоціальна модель розвитку залежностей.
8. Визначення понять “психоактивна речовина”, “наркотична речовина”.
9. Визначення понять: “вживання”, “зловживання”, “залежність”.
10. Медичний, соціальний та юридичний критерії поняття “наркоманія”.
11. Соціальний аспект проблеми алкоголізму та наркоманії.
12. Поняття про епідеміологічно значущі види залежностей.
13. Основні концепції розвитку наркотичної залежності (генетичні, поведінкові, психологічні).
14. Клінічна характеристика залежностей в цілому (клініка, симптоми, синдроми, стадії, перебіг, діагностика, медикаментозне і немедикаментозне лікування, реабілітація).
15. Синдром зміненої реактивності.
16. Синдром психічної залежності.
17. Синдром фізичної залежності.
18. Великий наркоманічний синдром.
19. Основні прояви абстинентного синдрому.
20. Клінічні стадії розвитку залежностей.
21. Загальний перебіг наркологічних захворювань: гостра інтоксикація, зловживання, синдром залежності, стан абстиненції, ускладнення.
22. Медико-психологічні стадії розвитку залежностей.
23. Поняття відставленого абстинентного синдрому та його значення в реабілітації наркозалежних хворих.
24. Загальна характеристика психічних розладів внаслідок вживання наркотичних речовин.
25. Загальні особливості клінічного обстеження хворих із залежністю від психоактивних речовин.
26. Роль лабораторних методів обстеження в наркології.
27. Роль фармакотерапії в лікуванні хімічнозалежних осіб.
28. Роль осьового клінічного синдрому залежності, патологічного потягу до психоактивних речовин.
29. Алкоголізм (клініка, діагностика, перебіг, стадії, реабілітація).
30. Опійна наркоманія (клініка, діагностика, перебіг, стадії, реабілітація).
31. Основні клінічні прояви опійної залежності.
32. Загальні клінічні ознаки залежності від психостимуляторів.
33. Політоксикоманії та інші види хімічної залежності.

34. Загальна характеристика гашишної залежності, кокаїнової залежності, вживання стимуляторів.
35. Загальна характеристика нікотинізму.
36. Обтяження хімічних залежностей соматичними видами захворювань, ВІЛ та СНІДом.
37. Особливості лікування та реабілітації хімічнозалежних осіб з обтяженням соматичними видами захворювань, ВІЛ та СНІДом.
38. Застосування програм зменшення шкоди при поєднанні опійної наркоманії та ВІЛ (СНІДу).
39. Вікові, статеві та гендерніаспектиформуваннязалежностей.
40. Особливості формування та перебігу залежності у жінок та їх терапія.
41. Особливості формування та перебігу залежності у дитячому й ранньому підлітковому віці.
42. Особливості формування та перебігузалежності в середньому та похилому віці.
43. Поняття психологічного дефіциту при залежностях.
44. Клінічна класифікація різних видів залежностей. МКХ-10.
45. Положення хімічних та нехімічних залежностей у МКХ-10.
46. Критерії клінічної діагностики хімічної залежності.
47. Нехімічні залежності та їх види.
48. Діагностика зловживання наркотичними речовинами. МКХ-10.
49. Методи патопсихологічної та клінічної діагностики наркотичної залежності та залежної поведінки.
50. Приховані ознаки встановлення вживання індивідом психоактивних речовин.
51. Експертиза алкогольного і наркотичногосп'яніння: показання, нормативно-правове обґрунтування.
52. Правовий аспект здійснення експертизи алкогольного та наркотичного сп'яніння.
53. Використання лабораторних досліджень для здійснення експертизи сп'яніння.
54. Порядок направлення та показання для здійснення судово-наркологічної експертизи.
55. Процедура призначення хворим на алкоголізм та наркоманію примусових заходів медичного характеру.
56. Патопсихологічні порушення при наркоманіях.
57. Патопсихологічні порушення при алкоголізмі.
58. Особливості медико-психологічних порушень при алкоголізмі.

59. Особливості медико-психологічних змін при опійній наркоманії.
60. Роль і функції емоцій як психічного процесу.
61. Поняття про емоційну регуляцію поведінки.
62. Психологічні механізми формування залежної поведінки.
63. Когнітивні особливості залежних осіб. Поняття про захисні механізми особистості.
64. Стадії залучення до хімічної залежності.
65. Поведінкові патерни при формуванні залежностей.
66. Поняття проти наркотичного бар'єру.
67. Ознаки початку формування залежності.
68. Поняття співзалежності.

10. Методичне забезпечення

1. Навчально-методичний комплекс дисципліни «Психологія роботи із залежними станами».
2. Опорний конспект лекцій з дисципліни «Психологія роботи із залежними станами».
3. Методичні рекомендації до підготовки практичних занять та самостійної роботи з дисципліни «Психологія роботи із залежними станами».

11. Рекомендована література

Основна:

1. Соціальна педагогіка: теорія і технології: Підручник / За ред. І.Д.Звереві. –К.: Центр навчальної літератури, 2006. –316 с.
2. Догляд та лікування споживачів наркотиків /За заг. ред. Джудіт Нептон. –К., 1998.
3. Березин С.В., Лисецкий К.С. (ред.). Предупреждение подростковой и юношеской наркомании. – М., 2001. [Електроний ресурс:адреса доступу: http://www.psichology.vuzlib.org/book_o387_page_1.html]
3. Максимова Н.Ю., Толстоухова С.В. Соціально-психологічний аспект профілактики адиктивної поведінки підлітків та молоді. –К., 2000. –200 с.
4. Оржеховська В.М. Методика позбавлення неповнолітніх наркогенних звичок: Методичний посібник. –К.: ІСДО, 1995. –260 с. 7. Данилин А., Данилина И. Как спасти детей от наркотиков. –М., 2001. [Електроний ресурс:адреса доступу: http://www.psichology.vuzlib.org/book_o540_page_4.html]
5. Менделевич В.Д. Психология девиантного поведения: Учебн. пособ. –М.: МЕДпресс, 2001. –432 с. [Електроний ресурс: адреса доступу: sovabooks.com.ua/psihologijadeviantnogo-povedenija-mendelevich...]
6. Москаленко В.Д. Зависимость: семейная болезнь. –М., 2002. [Електроний ресурс:адреса доступу: www.koob.ru/moskalenko_v_d/dependence]
7. Старшенбаум Г.В. Аддиктология: психология и психотерапия зависимостей. –М., 2006. [Електроний ресурс:адреса доступу:<http://www.twirpx.com/file/864945/>]

Додаткова:

1. Айви А., Айви М., Саймен-Даунинг Л. Психологическое консультирование и психотерапия. Методы. Теория. Техники: Практическое руководство. — М., 1999. — 407 с.
2. Батищев В. В., Негериш Н. В. Методология организации программы психотерапии и реабилитации больных зависимостью от психоактивных веществ, имеющих низкий уровень мотивации на лечение. — М., 2001. — С. 38–48.
3. Бэндлер Р., Гриндер Д., Сатир В. Семейная терапия. — Воронеж: НПО “МОДЭК”, 1993. — 128 с.
4. Билибин Д. П., Дворников В. Е. Патопсихология алкогольной болезни и наркомании. — М.: Ун-т дружбы народов, 1990. — 104 с.
5. Битти М. Алкоголик в семье, или преодоление созависимости: Пер. с англ. — М.: Физкультура и спорт, 1997. — 331 с.
6. Блейхер В. М., Крук И. В., Боков С. Н. Практическая патопсихология. — Ростов н/Д, 1996. — 448 с.
7. Браун Дж., Кристенсен Д. Теория и практика семейной психотерапии. — СПб.: Питер, 2001. — 352 с.
8. Валентин Ю. В. Реабилитация в наркологии: Учеб. пособие. — М.: Прогрессивные биомедицинские технологии, 2001. — 34 с.
9. Витакер К. Полночные размышления семейного терапевта / Пер. с англ. М. И. Завалова. — М.: Независимая фирма “Класс”, 1998. — 208 с.
10. Гофман А. Г., Бориневич В. В., Черняховский Д. А. и др. Наркомании, токсикомании и их лечение: Метод. рекомендации. — М., 1979. — 27 с.
11. Гузиков Б. М., Зобнев В. М., Ревзин В. Л. Терапевтическое сообщество в системе реабилитации наркологических больных: Пособие для врачей. — СПб., 2000. — 27 с.
12. Дереча В. А., Дереча Г. И., Карпец В. В. Системный подход к организации реабилитации наркологических больных: Пособие для врачей. — Оренбург, 2001. — 24 с.
13. Дегтярев В. Н., Чуркин Е. А. Лечение больных алкоголизмом в стационарах с автономными базами трудотерапии // Алкоголизм / Под ред. В. С. Белоцерковского. — М.: Медицина. — 1970. — С. 36–58.
14. Дудко Т. Н., Валентик Ю. Н., Вострокнутов Н. В. и др. Концептуальные основы реабилитации несовершеннолетних, злоупотребляющих психоактивными веществами. — М., 2001. — 68 с.
15. Москаленко В. Д. Дети больных алкоголизмом (возраст от 0 до 18 лет). Серия: Обзоры по важнейшим проблемам здравоохранения и медицины // Обз. инф. НПО “Союзмединф”. — М., 1990. — 68 с.
16. Москаленко В. Д. Предсказуем ли алкоголизм? Способы распознавания и устранения факторов риска // Обз. инф. НПО “Союзмединформ” — М., 1991. — 67 с.
17. Рохлина М. Л., Козлов А. А. Наркомании. Медицинские и социальные последствия. Лечение. — М.: Анахарсис, 2001. — 208 с.
18. Рохлина М. Л. и др. Принципы фармакотерапии наркомании: Пособие для врачей психиатров-наркологов. — М., 1997. — 18 с.
19. Энтин Г. М. Лечение алкоголизма. — М.: Медицина, 1990. — 416 с.
20. Эйдемиллер Э. Г., Юстицкис В. Психология и психотерапия семьи. — СПб.: Питер, 1999. — 656 с.
21. Эрикссон М., Хейли Дж. Стратегии семейной терапии: Пер. с англ. — М.: Ин-т общегуманитарных исследований, 2001. — 448 с.